

А. В. Рус-Полтавськакерівник громадської організації
ГО Центр Громадянських Ініціатив "Зірка Скіфі"**КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР У РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ЕМЕРДЖЕНТНОЇ ЕКОНОМІКИ**

У статті проведено аналіз економічного стану в країні. Виявлено зв'язок між глобальною економічною кризою та кризою економіки України. Акцентовано на невідповідності зростання рівня складності сучасних завдань із рівнем розвитку мислення сучасної людини. Розглянуто проблему глобальної кризи стандарту мислення. Запропоновано ефективний варіант вирішення завдань емерджентної економіки в кризових умовах.

Ключові слова: економіка, стандарт мислення, глобальна криза, системні методи, інваріантне моделювання, нова парадигма мислення.

I. Вступ

Перш ніж вирішувати будь-яку проблему, необхідно об'єктивно розуміти процеси, що відбуваються. Для цього потрібно вирішити завдання ситуаційного аналізу, без якого неможливо прийняти оптимальне стратегічне рішення. Для розвитку економічного (або будь-якого іншого – соціального, політичного) механізму необхідно визначити конкретні цілі та завдання поставленої проблеми. В іншому випадку будуть абсолютно незрозумілими початок і напрям вектора руху досліджуваного або заданого процесу. Після визначення цілей та завдань важливо правильно вибрати інструмент (технологію, метод), за допомогою якого ці завдання будуть реалізовувати на практиці. Активна діяльність без філософського осмислення того, що відбувається, й суворого виконання технологічних вимог сьогодні стає не стільки безглуздою, скільки деструктивною й тому небезпечною.

Сучасний світ перебуває в стані глобальної економічної кризи. Очевидно, що внутрішні економічні проблеми України тісно пов'язані із загальносвітовою кризою, про яку говорять протягом більше двох десятиліть років на всіх найбільших конференціях і самітах світового рівня. Це підтверджує цитата з аналітичних матеріалів за підсумками роботи конференції "Ріо+20" "Про торгівлю і сталий розвиток": "...проблеми величезні, необхідність термінових дій очевидна – збираються зустрічі на вищому рівні з надією знайти рішення, організовуються мегафоруми за участю експертів і широкої громадськості, витрачаються величезні гроші – в останній момент через суперечності рівень очікувань від заходу знижується, але всі чекають дива – але чудес не відбувається і ці низькі очікування виправдовуються. В результаті колективно розчарування, заяви

про провал і подальше загострення проблем" [9].

II. Постановка завдання

Мета статті – визначити ключовий фактор у реалізації завдань емерджентної економіки.

III. Результати

Щоб ефективно вирішувати завдання економіки, потрібно розуміти, в яких умовах і на якому ступені розвитку суспільства ми сьогодні перебуваємо. "Економіка – сукупність виробничих відносин, відповідних певному ступеню розвитку продуктивних сил суспільства" [8, с. 903].

Головним показником нашого часу та основною причиною глобальної кризи є інтенсивне зростання складності завдань, що постають перед людством, від вирішення яких найчастіше залежить не тільки отримання очікуваного результату, а й сам факт існування людства на Землі. Проблеми збільшуються, як сніжний ком, а людина не встигає їх навіть осмислити, не те щоб вирішити. Сучасна швидкість розвитку окремо взятої людини набагато нижче швидкості зростання складності завдань. Відсутність додаткових коштів підтримки людської діяльності в економічній та будь-якій іншій сфері неминуче призводить до зниження рівня результатів діяльності людини до її реальних можливостей. Останнє еквівалентно поверненню суспільства на рівень тієї епохи, завдання якої відповідають цьому зниженому рівню можливостей. Очевидно, що за таких умов будь-яка активна людська діяльність, продиктована найкращими намірами, буде призводити тільки до деструктивних результатів, що ми і маємо зараз на практиці. "Хотіли, як краще, а вийшло як завжди" [3, с. 11].

У такій ситуації є очевидною проблема створення додаткових засобів підтримки людини в усіх важливих сферах діяльності. Особливо гостро ця проблема постає в інтелектуальній діяльності, де життєво необ-

хідні зміни стереотипу мислення на сучасне, більш загальне та осмислене розуміння дійсності, зміна базової сукупності глобальних ідей, пов'язаних з розумінням світу людиною та свого місця в ньому.

Випереджаючи час майже на сторіччя, про складність завдань, які будуть поставати перед людством, і неможливості їх вирішити загальноприйнятими засобами попереджав український учений Володимир Іванович Вернадський. Саме тому навіть себе, будучи академіком, він називав не вченим, а натуралістом, розуміючи, що наявних наукових засобів для узагальнення наявної в учених інформації недостатньо, а тому для вирішення цих складних завдань потрібні будуть додаткові технології та інші рівні мислення людини. "Такі зміни супроводжуються появою нових глобальних універсальних філософських концепцій і напрямків, які відповідають за рівнем своєї спільності, ступеня розробленості і широті предметної області духу часу" [3, с. 12]. Це підтверджує сучасна практика. Сотні пропозицій і варіантів щодо покращення економічного стану України, які пропонують сьогодні, не забезпечують належного результату, оскільки вони базуються на старому досвіді. "Про які десятки альтернативних варіантів може йти мова, якщо в будь-якій кризовій зоні є тільки одна пара виходів, прийнятна для фізичної реалізації? А конструктивний вихід з кризової зони тільки один, та й той супроводжується жорсткими умовами своєї реалізації" [3, с. 112]. Також очевидним є той факт марності вкладання мільйонів євро та доларів у модернізацію економіки України при старому стереотипі мислення та застарілих технологіях і моделях. Ніякий досвід, яким би передовим він не був, не допоможе без зміни парадигми мислення, на якій спочатку базується вся організація життя людини на землі.

"Організація мислення є основним найбільш високим фактором сталого впливу на поведінку особистості, як в особистих, так і соціальних планах. Такий підхід є більш ефективним засобом громадського впливу управління і контролю. Цей підхід відноситься до категорії концептуального управління, що є більш передовим і ефективним засобом, ніж технології силового командно-адміністративного та інших, більш низько організаційних, варіантів управління та організації суспільства на сучасному етапі його розвитку" [7].

Про те, що стандарту мислення для осмислення та вирішення сучасних завдань недостатньо, було заявлено відносно недавно на Всесвітній конференції зі "сталого розвитку", що пройшла під егідою ООН у 1992 р. у Ріо-де Жанейро, відомої під назвою "Саміт Землі". На ній одноставно (!)

було прийнято рішення про необхідність розробки парадигми нового мислення. У 2007 р. на повторній конференції "Ріо+15" не було надано жодного варіанту вирішення проблеми, хоча на це було виділено величезні суми. На чергову конференцію "Ріо+20", яка відбулася в 2012 р., багато голів держав навіть не з'явилися. Рішення немає.

Світова спільнота зробила крок у нову епоху, в якій старі методи й засоби перестають ефективно працювати та призводять до деструктивних процесів. Економічний розвиток є одним із найважливіших показників рівня розвитку будь-якої держави. "Основна проблема економіки – задоволення постійно зростаючих потреб людей за рахунок обмежених ресурсів" [1, с. 115]. Не обмежене споживання ресурсів і тонни відходів життєдіяльності без відновлення та створення нового вже сьогодні призводять до масової загибелі всього живого та інших катаклізмів різного масштабу на нашій планеті. Настала Ера нанотехнологій, яка має величезний потенціал. Але цей потенціал потрібно вміти правильно використовувати, щоб не заподіяти ще більшої шкоди людству та планеті загалом. Для цього потрібен особливий – сучасний (синтетичний) тип мислення й духовно-моральна чистота. Змінився світ. Змінюється людина. Змінюються закони. Основним фактором у діяльності людей є чітко визначена філософська концепція, адаптована до реалії конкретного часового проміжку – в нашому випадку нової, вже існуючої Епохи.

Настали нові часи. "Новому часу – нова філософія. Це гасло не просто красива популістська фраза, а об'єктивно необхідна складова (первинна ланка!) в складному технологічному ланцюжку соціально-економічних перетворень" [4]. Нова філософська концепція, поява якої зумовлена вимогами сучасної Епохи, і яку більш докладно розглянемо нижче, називається "Новий Універсум". За допомогою методології, заснованої на новій концепції, можна моделювати об'єкти, системи або явища будь-якої складності та ефективно ними управляти. "На відміну від ретроспективного моделювання, при якому аналізувався і використовувався весь накопичений досвід минулого, в даній методології використовується перспективне (або випереджаюче) моделювання, яке дозволяє створювати життєздатні моделі, спираючись не на статистичних даних, а на основі прогнозованої тенденції розвитку" [3, с. 18].

Досліджуючи питання економіки, треба уточнити, що емерджентна економіка – це економіка, яка передбачає цілісне бачення процесу. Для цілісного бачення процесу потрібна висока організація мислення. На тлі загальної кризи сучасного стандарту мислення є очевидним, що при такій кількості

людей (менше 3% від загальної маси), здатних адекватно оцінювати ситуацію та приймати стратегічно правильні рішення, більшість сучасних проблем, у кращому випадку, залишаються невирішеними. У гіршому – через некомпетентність виконавців розвиваються хаотично, часто деструктивно.

Сучасна підготовка кадрів не вирішує цю проблему, тому що людину навчають вузькоспрямованій діяльності. З одного боку, вона буде відмінним фахівцем у своїй галузі та навіть зможе підвищити продуктивність праці в ній. Але вона буде не здатною побачити проблему загалом, тому що вузька спеціалізація унеможлиблює цілісне сприйняття. Оскільки в нашій країні досить давно триває процес вузькоспрямованого навчання людей, то ми маємо закономірну картину – некеровану економіку, яка створює хаос. Ця проблема сьогодні спостерігається в усіх сферах людської діяльності. З проблемою підготовки кадрів тісно пов'язана ще серйозніша проблема, про яку було сказано вище, – криза сучасного стандарту мислення.

Економіка – це всього лише частина, нехай і велика, величезного вселюдського механізму. Тут доречно провести аналогію економіки з людським організмом. “При цьому людині недалеко і малокомпетентній є очевидним переважна вага всього тіла (розумій механізм народного господарювання, економічного сектора країни) над незначною меншістю ваги головного мозку (менше 3% від загальної ваги тіла). За вагою – так, але по життєвій значущості: чи може бути настільки величезне, сильне і красиве тіло без цієї маленької складової, іменованої “сірою речовиною” [4].

На соціально-економічному рівні “сіра речовина” – це інтелектуальні кадри, здатні вирішувати всі зростаючі за складністю завдання сучасності та генерувати нові ідеї, затребувані новим часом, на основі яких тільки й можлива розробка стратегічних цілей і напрямів не тільки в економіці, а й у будь-якій іншій галузі людської діяльності.

З даних досліджень можна зробити невтішний висновок. Головне завдання, одностайно висунуте на найвищому рівні (“Саміт Землі”, Всесвітні конференції зі “сталого розвитку” 1992 року, 2007 і 2012 рр.), – розробка нової парадигми мислення – виявилася непосильним для всієї світової спільноти. Сьогодні цю проблему можна вирішити, лише застосовуючи новітні системні закономірності. Аналіз стану рівня розвитку та ступеня застосовності системних методів давно проводять учені всього світу, в тому числі й західні. Останні дослідження в соціології дали змогу розробити нові системні теорії, засновані на теоретичному синтезі. Професор Каліфорнійського університету Кеннет Бейлі перерахував 29 ознак, яким по-

винна відповідати нова системна теорія [2]. У його книзі детально описано причини, через які всі створені на сьогодні системні методи не підходять для успішного вирішення системно складних завдань, що постають перед людством. У сучасній класичній науці такої системної теорії немає. Це закономірно, оскільки в західних авторів відсутня філософська концепція, за допомогою якої можна цю проблему вирішити.

На сьогодні в світі є всього один варіант такої концепції, яка має міждисциплінарний характер, апробований на практиці, і яка отримала серйозне підтвердження на державному рівні. Ця філософська концепція називається “Новий Універсум”. Вона ґрунтується на системних методах III-го покоління. Автор нової філософії – системолог, доктор філософських наук, академік МАФО (Міжнародна академія фундаментальної освіти) і наш співвітчизник – О. М. Малюта. Крім концепції автор розробив технологію її застосування для навчання та підготовки управлінських кадрів. Технологія реалізується в Міжнародній Вищій Школі “Новий Універсум”. Це абсолютно нова інтелектуальна технологія під назвою “Стратегія концептуального управління”, яку викладають циклами у вигляді інтенсивного тренінг-марафону. Тривалість кожного циклу – десять годин. Короткий огляд Міжнародної Вищої Школи “Новий Універсум” має такий вигляд:

Узагальнений звіт універсальних Законів і Правил. Авторський семінар Олександра Миколайовича Малюти [6] Лекції 1–10. Введення в інваріантне моделювання.

Представлені основні положення нового міждисциплінарного підходу, що дає змогу будувати системні моделі та проводити міждисциплінарний аналіз складних об'єктів, процесів і явищ незалежно від їх фізичної природи. Інваріантне моделювання є фундаментом для побудови ідеології Нового Універсуму, що претендує на роль нової світоглядної основи людини третього тисячоліття. Можна застосовувати на стиках науки, релігії, культури та езотеричних знань. Для фахівців і читачів, орієнтованих у XXI століття.

Лекції 11–20. Введення в практику інваріантного моделювання.

Проводиться аналіз основних понять і закономірностей інваріантного моделювання, викладених раніше. Дається розширений виклад нових понять і розкривається зміст підходів до виконання основних операцій в практиці інваріантного моделювання. Призначено для більш поглибленого вивчення, розуміння й застосування методології Нового Універсуму. Може застосовуватися як методологічний інструментарій при

вивченні складних сучасних міждисциплінарних явищ, аналізі стародавніх рукописів та інших проблем, що виникають на стику науки, релігії та езотеричних знань.

Лекції 21–30. Введення в аналіз систем діяльності.

Представлені основні цільові та діяльні характеристики складних систем. Запропоновано спосіб опису систем діяльності за допомогою різницевих рівнянь, побудованих на основі гіперкомплексних матриць. Введено поняття вимірковального еталона в системах соціальної діяльності, показана можливість обліку людського фактора та його кількісної оцінки. Може застосовуватися для системного моделювання, аналізу та прогнозування складних об'єктів, процесів і явищ у будь-яких сферах людської діяльності.

За своїм змістом зазначений матеріал максимально стислий, висококонцентрований, у ньому мінімізовано набір базових системних понять, принципів і закономірностей, що не викладали раніше в пресі, і є обов'язковим необхідним мінімумом, яким повинен володіти будь-який керівник високого рангу, зорієнтований на домінування, пріоритетність і особистий успіх у своїй діяльності [6]. Основною метою такої підготовки є підвищення існуючого стандарту мислення корпоративного керівника, що відповідає найвищим світовим стандартам організації розумової діяльності, що дає можливість на їх основі приймати оптимальні стратегічні рішення.

Сьогодні всюди, а в управлінських структурах – особливо, потрібні кадри, які володіють технологією управління, заснованою на стратегічному мисленні. Навчання в Міжнародній Вищій Школі “Новий Універсум” розвиває та збагачує в людини її межі мислення, а головне – культивує мислення майбутнього тисячоліття – вміння виконувати операцію синтезу, якій зараз тією чи іншою мірою оперує менше 3% населення. Цим пояснюють повномасштабну нездатність основної маси керівників на всіх рівнях розуміти, а тому ефективно управляти сучасними процесами в економіці та в будь-якій іншій діяльності. У зв'язку зі сказаним доцільно організувати навчання для підготовки перших осіб, здатних керувати складними об'єктами, в тому числі й особистим бізнесом.

Криза сучасного мислення – не єдина причина, яка призвела до розробки нового філософського напрямку “Новий Універсум”. Прийшов час нової точки збірки. Закінчилася епоха, вичерпалися її інтелектуальні можливості. Початок нової епохи вимагає нових знань і законів. Усе, що ефективно працювало в минулій епосі, – сьогодні замало. Зокрема, вже недостатньо діалектичного погляду на світ, що домінував у минулій

епосі, тому необхідно застосовувати для вирішення сучасних складних завдань нові філософські концепції, чим і є зазначений вище “Новий Універсум”. Наприклад, домінуючий у минулій епосі діалектичний погляд на світ (Діалектика Гегеля) є всього лише окремим випадком нової філософії.

IV. Висновки

Головною причиною глобальної кризи є застарілий світогляд і сформоване на його основі мислення (боротьба та протистояння), а тому вони не ефективні в сучасному світі. Вихід із кризи вбачається в абсолютно новій парадигмі, заснованій на ідеї співробітництва та всебічної взаємодії на благо всіх, тим більше, сучасні технології дають змогу зробити це вже сьогодні. Світ розширюється. Правила взаємодії та життєдіяльності в цьому світі змінюються й вимагають кардинальних змін.

Сьогодні розроблені та успішно випробувані засоби інтелектуальної підтримки – це системні методи III-го покоління (автор О. М. Малюта). Технології, засновані на цих методах, дають можливість переорієнтувати свідомість людини з боротьби та протистояння на єдність і співпрацю.

Для вирішення завдань емерджентної економіки необхідний людський ресурс керівного рівня з новим сучасним типом мислення, заснованим на стратегічному плануванні. Завдання формування нового стандарту мислення можливо вирішити вже сьогодні, взявши на озброєння передову методологію, апробовану та загальноновизнану світовою спільнотою на найвищому рівні. Методологія називається “Інваріантне моделювання”. “Інваріантне моделювання – це наукова дисципліна, предметом якої є найбільш загальні закономірності побудови і функціонування моделей, незалежно від якісної різновиди об'єкта моделювання” [5, с. 6].

За допомогою нової технології можна ефективно вирішувати будь-які проблеми державного масштабу та будувати гармонійно розвиваючу та процвітаючу економіку.

Список використаної літератури

1. Баранов П. А. Обществознание. Полный справочник / П. А. Баранов. – Изд. перераб. и доп. – Москва : АСТ : Астрель, 2015. – 542 с.
2. Бейли К. Социология и новые системные теории: к теоретическому синтезу / К. Бейли. – Москва, 1994.
3. Малюта А. Н. Инвариантное моделирование : курс лекцій / А. Н. Малюта. – Чернігів : Північна зірка, 2010. – Ч. 1: Введення в інваріантне моделювання. Лекції 1–10. – 146 с.
4. Малюта А. Н. Соціум: від стихійної самоорганізації до центрів громадських ініціатив / А. Н. Малюта // Бізнес і політика. – № 14.

5. Малюта А. Н. Закономірності системного розвитку : монографія / А. Н. Малюта. – Київ : Наук. думка, 1990. – 136 с.
6. Міжнародна Вища Школа “Новий Універсум” [Електронний ресурс] // “Стратегія концептуального управління” у вигляді тренінгу-марафону / О. М. Малюта. – Львів : ЦГІ Зірковий час, 2009. – Режим доступу: <http://www.startime.org.ua/new-universum>.
7. Організація мислення і поведінки особистості [Електронний ресурс] / авт. А. Н. Малюта. – Львів : ЦГІ Зірковий час, 2009. – Режим доступу: <http://www.startime.org.ua/malutaarticles/85organizaciya-myshlenia-i-povedeniya-lichnosti>.
8. Ожегов С. И. Словарь русского языка: 70 000 слов / под ред. Н. Ю. Шведовой. – 22-е изд., стер. – Москва : Рус. яз., 1990. – 921 с.
9. BRIDGES NETWORK. МОСТЫ [Электронный ресурс] / Аналитика и новости про торговлю и устойчивое развитие ; CTSD Международный центр по торговле и устойчивому развитию. – Вып. 3. – Режим доступа: <http://trade.ecoaccord.org/bridges/0312/0312.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2016.

Рус-Полтавская А. В. Ключевой фактор в реализации задач эмерджентной экономики

В статье проведён анализ экономического состояния в стране. Выявлена связь между глобальным экономическим кризисом и кризисом экономики Украины. Акцентировано внимание на несоответствии роста уровня сложности современных задач с уровнем развития мышления современного человека. Рассмотрена проблема глобального кризиса стандарта мышления. Предложен вариант решения задач эмерджентной экономики в кризисных условиях.

Ключевые слова: экономика, стандарт мышления, глобальный кризис, системные методы, инвариантное моделирование, новая парадигма мышления.

Rus-Poltavskaja A. A Key Factor in Solving the Problems of an Emergent Economy

Discusses the reasons for and communication of the economic crisis in Ukraine and the global economic crisis.

The aim of the study is to identify the key factor in the implementation of the objectives of an emergent economy.

Investigated the materials of international conferences on sustainable development, which put the main task of the new age – to develop and adopt a new paradigm of thinking. Explained the reasons for the lack of effective proposals and options to improve the economic situation.

Attention is drawn to the increase in the level of complexity of today's tasks and the low level of development of thinking of modern man. We analyzed the work of scientists in the field of thinking. Proposed for review and practical application of new system methods of the third generation, which is based on a new interdisciplinary philosophical concept New Universe.

Identified the problem of shortage of managerial personnel, who possess modern level of thinking, based on strategic planning. The main factor of global crisis – a crisis of modern thinking and the exhaustion of the intellectual capabilities of the era.

It is proposed to use a new system methodology “Invariant modeling” to effectively address the challenges of an emergent economy in a crisis.

Key words: emergent Economics, standard thinking, the global crisis, system methods, invariant modeling, a new paradigm, New Universe, Rio de Janeiro.